

Perziken en pepermunt

Marleen beende de keuken uit. Haar te lange wollen rok zwierde langs de bijzettafel en trok een glas mee. Ze waren weer eens over de schreef gegaan, maar voor het eerst reageerde Marleen echt gebelgd. Gelukkig, dacht Ellen. Het was ook niet normaal dat ze zo met zich liet sollen. Sara was begonnen. Ze had een zak aardappelen op Marleens schoot gezet en poeslief gevraagd: 'Schat, schil jij die even, of eet je ze liever rauw?'

Wendy zei: 'Ja, zeker net als die biefstuk die je laatst opvrat, zo uit de koelkast. Het bloed droop langs je kin.'

Ellen had een grinnik niet kunnen onderdrukken. Desirée was voor Marleen gaan staan, met een wijsvinger op haar borst prikkend had ze geroepen: 'Precies. Waarom kook jij nooit, Marleentje?'

'Ja, en waarom doe je nooit boodschappen, Marleentje!' Sara was erbij gekomen en zich ook over haar heen gebogen. Marleen was onder haar arm doorgedoken en snelde weg.

'Jullie zijn gemeen,' zei Ellen, terwijl ze opstond om een stoffer en blik te pakken en de scherven op te vegen. Ze had met haar te doen. Marleen zou mooi zijn als ze niet zo ouderwets gekleed ging. Zelden keek ze je aan. Ze was net een vogel, angstig, altijd klaar om weg te vliegen.

'Waarom zo'n type psychologie gaat studeren is mij een raadsel,' zei Sara.

'Totaal ongeschikt,' beaamde Desirée.

Ellen moest toegeven dat zij dat ook vreemd vond.

'Misschien kan ze geen therapeut betalen en hoopt ze met gratis leertherapie achter haar probleem te komen,' zei Wendy. 'Intussen zitten wij mooi met haar opgescheept.'

Marleen zat in een uitwisselingsprogramma met de universiteit van Leuven. Drie maanden college volgen in Utrecht en vanuit Utrecht gingen er Nederlandse studenten naar Leuven. Ellen had zich ook ingeschreven, maar was uitgeloot.

Dat pesten van haar huisgenoten begon Ellen te ergeren. Zij vond het wat boerse Vlaamse meisje juist intrigerend. Al was ze soms wel traag van begrip. Dat ze nooit boodschappen wilde doen, was inderdaad vreemd. Ze kookte ook nooit en afwassen bleek een ramp, want er brak nog weleens een glas of een bord. Marleen liet zich gelaten afbekken, alsof die vorm van aandacht haar vertrouwd was.

In de weekends, als de huisgenoten met hun vuile was naar hun ouderlijk huis terugkeerden, bleef Marleen alleen op haar kamer. 'Mijn ouders zijn dood,' zei ze ooit op een toon alsof het de burens betrof.

Natuurlijk, dacht Ellen, daar zat haar trauma. Maar toen ze ernaar vroeg, haalde Marleen haar schouders op en zei: 'Voor mij zijn ze dood. Ik wil ze nooit meer zien.'

'Hebben ze je gekwetst?'

'Zoiets ja. Ach, het doet er niet meer toe. Ik heb dat stuk van mijn leven afgesloten.'

'Afgesloten, maar nog niet verwerkt?' Ellen beet zich als een terriër in Marleens problematiek vast. Maar haar ouders bleven onbespreekbaar. Telkens beweerde ze iets anders.

Het volgende weekend besloot Ellen in Utrecht te blijven; dat zou haar studie ook geen kwaad doen. Zaterdagavond nodigde ze Marleen mee uit naar de film. Tot haar verbazing zei ze ja. Daarna gingen ze naar café *De Vriendschap*, waar ze te veel cola-tic dronken. Marleen kwam zelfs een beetje los toen twee rechtenstudenten interesse in hen toonden. Ellen verloor zich in de armen van ene Dolf en bleef bij hem slapen. Marleen zag ze pas maandagavond weer bij het gezamenlijke avondeten.

De volgende middag kwam ze Marleen toevallig in de stad tegen. 'Kom mee,' zei Ellen. 'Gaan we theedrinken bij *La Place* in Hoog Catharijne.'

'Ik moet naar huis, aan mijn *paper* werken,' wimpelde Marleen Ellens aanbod af.

'Doe niet zo flauw. Ze hebben daar heerlijke kwarktaart. Ken je die niet?'

Terwijl ze half gebogen aan haar fietsslot morrelde, schudde Marleen haar hoofd.

'Je mist echt iets. Ik trakteer.'

Ze richtte zich weer op, haar ogen schoten heen en weer. Ze wilde op haar fiets stappen, maar Ellen greep haar elleboog. 'Laat die fiets toch. Kom mee.' Zonder haar arm los te laten trok ze Marleen mee naar binnen, de roltrap op. Als een opgejaagd hert dat per ongeluk in de bewoonde wereld terecht was gekomen, keek Marleen om zich heen. Het leek of iets of iemand haar op de hielen zat. Met een kop thee en de beloofde kwarkpunt voor zich, bedaarde ze enigszins.

Rustig keuvelend stuurde Ellen op haar doel af: 'Marleen, waarom doe jij psychologie?'

Marleen nam een te grote hap. In haar mondhoek verscheen een klodder kwark. Ze slikte, de vork kletterde op tafel. 'Laat me toch met rust.'

Ellen haalde haar wenkbrauwen op. 'Zo'n gekke vraag is dat toch niet?'

‘Goed dan, misschien is mijn reden wel dezelfde als die van jou?’

‘Wie weet. Maar volgende week begint onze leertherapie. Wij krijgen een nieuwe psycholoog, ze schijnt een oude rot in het vak te zijn. Ze zal je het vuur aan de schenen leggen.’

Marleen haalde haar schouders op. Ze greep de vork, en at haastig de rest van de kwarkpunt op.

‘Trauma’s moet je verwerkt hebben als je therapeut wilt worden.’

Marleen maakte aanstalten om op te stappen.

‘Ik bedoel het goed, joh. Wil je er niet met mij over praten?’

‘Nee.’ Ze sprong op. ‘Jij bent alleen maar nieuwsgierig.’ De metalen stoel kletterde op de grond. ‘Ik moet ervandoor.’

‘Ga even mee.’ Ellen greep haar hand. ‘Ik moet koken vanavond. Als je me helpt boodschappen doen en sjouwen zijn we snel klaar.’

Onmiddellijk verscheen die angstige vogelblik in haar ogen. Haar houding kreeg weer dat gejaagde. Ze leek bang. Doodsbang.

‘Toe, ik heb je hulp hard nodig.’ Ellen hield haar stevig bij de pols en trok haar mee, door de mensenmassa, naar de Albert Heijn. Daar trok Marleen zich los en keek schuw van Ellen naar de automatisch open- en dichtschuivende deuren. Ellen volgde haar bewegingen en begon iets te vermoeden, maar wist niet precies wat. Marleen voerde een innerlijke tweestrijd. Kwam het door de uitnodigend verlichte winkel vol klanten of haar dwingende blik? Aarzelend, alsof ze door een brandend kampvuur waadde, stapte Marleen over de drempel de winkel in. Ellen greep een winkelwagen en volgde Marleen op de voet. Ze pakte een product uit het schap, las met gebogen schouders de tekst op de verpakking; toen smeed ze het in de kar. Vervolgens greep ze van alles; achterlijke dingen, die ze in een meidenhuis helemaal niet nodig hadden: Tena-lady, scheercrème, Nesquick, een blik perziken. Marleens koortsachtige blik schoot langs de stellingen heen en weer. Haar ogen puilden een beetje uit, haar borstkas vibreerde alsof ze ademtekort had. Ze fladderde door de winkel als een vogel in de nacht. Ellen wilde haar helpen te bedaren, maar Marleen leek onbereikbaar. Ze kreeg geen contact met haar.

Tegen de tijd dat Ellen met haar boodschappen in de lange rij achter de kassa stond, was Marleen in geen velden of wegen meer te bekennen. Met een zware tas aan haar stuur en een op haar bagagedrager, zwoegde ze door de stromende regen naar huis.

Marleen deed de deur voor haar open. Met neergeslagen ogen stond ze bovenaan de trap op haar nagels te bijten. Ellen riep: 'Verd... Marleen.' Toen hield ze haar mond. Eigenlijk voelde ze niets anders dan medelijden voor het Vlaamse meisje.

Tijdens het gezamenlijke avondeten ging Ellen tegenover Marleen zitten. Van haar eerdere ontredde in de winkel was niets te merken, maar ze vermeed Ellens gefronste blik. Gevoelsmatig wist Ellen dat ze de oorzaak van Marleens angst op het spoor was. Om haar niet langer te martelen richtte ze haar aandacht op het verhaal dat Sara vertelde. Maar na het eten zocht ze Marleen op.

~

'Marleen. Marleen? Ik moet met je praten.'

Jezus, Ellen staat achter de deur. Ze komt me op m'n donder geven. Wat moet ik zeggen?

Ze had haar laten barsten vanmiddag. Ze had nooit mee naar binnen moeten gaan. Zestien jaar had ze winkels weten te vermijden en nu dit. Alles kwam terug.

V&D had haar ongevaarlijk geleken. Op een roltrap had ze nooit gestaan en het restaurant van *La Place* was prettig. Ze hadden lekkere thee en Ellen haalde een kwarkpunt voor haar. Pas in die supermarkt was het mis gegaan. Ellen keek steeds verbaasder. Ze had proberen weg te komen, maar Ellen hield haar nauwlettend in de gaten. Bij de rekken met snoep gebeurde het. Ze had een visioen gekregen. Zo duidelijk, dat ze de winkel was uit gerend.

Waarom moest me dit juist bij Ellen gebeuren? Zij bedoelt het niet verkeerd.

Ellen opende de deur op een kier. 'Mag ik binnenkomen? Lullig, dat je mij als een bezopen pakezel door de regen liet fietsen. Het zijn net zo goed jouw boodschappen, weet je.'

'Ik kon er niks aan doen. Sorry. Ik...'

'Maar hoe kan dat toch? Je onttrekt je aan een verantwoordelijkheid. Ik mag je graag, Marleen, maar je moet weten...'

'Ik kan er niet over praten, Ellen. Je zult me toch niet geloven.' Marleen plukte wat aan haar trui zonder Ellen aan te kijken. Ze was meegegaan, niet omdat Ellen zo aandrong, maar om het een keer te proberen. Een supermarkt binnen gaan.

Samen met Ellen kon me niks gebeuren, hoopte ik. Maar dat alles zo heftig zou terug komen, had ik totaal niet verwacht.

Ellen zette twee stappen mijn kamer in en vroeg vriendelijk: 'Kun je, of wil je er niet over praten?'

Met haar kaken op elkaar geklemd, schudde ze haar hoofd. Ellen ging achter haar staan. Zonder aan te dringen legde ze haar handen losjes op Marleens schouders. Ze gleden langs haar bovenarmen op en neer en begonnen zachtjes te masseren. Haar koele vingers bleven in Marleens nek liggen. Ze huiverde. Aanraking was ze niet gewend. Ellens geduldige rust, haar zwijgzame vasthoudendheid raakte haar. Marleen ontspande iets, haar angst verslapt. De beelden in haar hoofd begonnen langzaam in woorden te veranderen. Ze plaatsten zich in een rij. Ze stotterde een zin.

Ellen liet haar los en meteen voelde ze zich verlaten. In kleermakerszit ging ze tegenover haar op de vloer zitten, met een kussen van het bed op haar schoot. Haar ellebogen plantte ze er bovenop en haar kin legde ze in de kom van haar handen.

Marleen, op haar bureaustoel, keek naar haar handen die in haar schoot friemelden. De beelden die zich sinds vanmiddag zo levendig aan haar opdrongen waren verwarrend en belemmerden haar juist te formuleren. Ellen liet haar aanmodderen, ze luisterde. Dat hielp.

Marleen streek haar handpalmen droog aan haar rok. 'Het is de supermarkt,' hoorde ze zich zeggen. 'De supermarkt vlakbij ons huis. Ik liep er met mijn vader heen. Opa en oma zouden komen, ik denk voor mijn verjaardag. Ik werd drie. Ik mocht helpen een taart te bakken. Dat weet ik nog.'

Ellen knikte aanmoedigend.

'De eigenaar herinner ik me vaag; hij deed de kassa. Zijn vrouw stond bij de zuivel, vleeswaren en groente. Ik kreeg altijd een plakje worst. Dan moest ik dank je wel zeggen.

Mijn vader bleef met haar staan praten en ik huppelde de winkel in, alvast op zoek naar de ingrediënten: eieren, bloem, boter, basterdsuiker.' Vanonder haar wimpers gluurde ze naar Ellen; die keek haar ingespannen aan. 'Ik was een vrolijk kind, een echt papa's kind. Ik weet nog ons spelletje, dan zei hij: "O, wat heb je mooie ogen." Dan deed ik ze dicht en heel langzaam weer open.'

Ellen glimlachte. 'Leuk, ik heb ook zo'n vader, die me als kind op handen droeg. "Jij bent mijn prinsesje", zei hij altijd.'

Marleens vingers begonnen weer te friemelen. *Niet op Ellen letten, anders vergeet ik de beelden.* Ze sloot haar ogen en probeerde de herinnering opnieuw te beleven.

De supermarkt is leeg. Ik reik naar de suiker of de bloem. Op mijn tenen. Een meneer met een snor en kort stekelhaar helpt. Hij knipoogt naar me als ik met twee handen het pak van hem aanneem. De eieren staan verderop in een hoge stapel. Ik pak een doos uit het midden van de stapel. Een zwarte gehandschoende hand schuift de op vallen staande stapel terug in het gelid. Voor het deeg heb ik alle spulletjes bij elkaar. Nu de vulling nog. Verse vruchten of een blik, had mamma thuis voorgesteld. Perziken. Perziken vond ik lekker. Ze waren zoet en sappigzacht en rond. Pappa vond dat ik perzikwangetjes had. Het blik is zwaar. Ik laat het in onze kar vallen. Het rolt naar de verste hoek. Er komt een deuk in. Het papier scheurt.

Marleen opende haar ogen, verward, geschrokken.

Ellen vroeg iets, zacht zei ze: 'Je lijkt zo ver weg, vertel het maar.'

'Ik weet alles weer.' Terwijl ze Ellen bleef aankijken zei ze: 'Ik was klaar, maar mijn vader zag ik nergens. Dus liep ik naar de snoepafdeling...' De rest kreeg ze niet over haar lippen. Toch zag ze duidelijk voor zich dat ze een rol pepermunt in haar zak stak en op haar tenen ging staan om een paar dropjes uit een bak te pikken. Bij de puntzakken die je zelf mocht vullen en afwegen kon ze niet. Marleen kneep haar ogen weer dicht, wachtte, focuste op het beeld dat zich in haar geestesoog opbouwde: twee ongepoetste laarzen, grove ribbroek, groen jack. Die duistere blik!

Die twee ogen, hoe vaak hebben die me niet aangestaard in mijn nachtmerries?

Ze slikte. Zo duidelijk als hij nu voor haar stond, had ze hem in lang niet gezien. Met overslaande stem zei ze: 'Hij was veranderd in een monster, een beer met grote zwarte klauwen.'

Ellens stem vroeg ver weg: 'Wie? Je vader?'

Marleen keek naar de grond, schudde wild met haar hoofd, duwde de palmen van haar handen in haar ogen om de rest van de beelden terug te dringen.

Ik snak naar adem. Die smaak van muf leer. Zwarte vingers in het vlees van mijn keel. Ik word neergesmaakt in een bedompte ruimte.

'Twee klauwen grepen me, smeten me in een kofferbak. Daarna piepende banden op asfalt.' Haar hoofd bonkte. 'Daarna was er niks meer.'

Marleen hield haar mond. Zocht Ellens ogen. In haar hoofd stond altijd een punt achter dat rolletje pepermunt dat ze toen stiekem in haar zak had gestoken.

Ellen zweeg. Ze had het niet begrepen. Geloofde haar niet. Zo absurd ook.

‘Marleen,’ fluisterde ze eindelijk. Haar stem schuurde, met de rug van haar hand streek ze langs haar wang. ‘Wat verschrikkelijk. Je bent ontvoerd. En toen?’

‘Een boerderij ergens in West-Vlaanderen werd mijn nieuwe wereld. Andere ouders. Ze waren kinderloos en kochten mij van die man. Dat vermoed ik.’ Marleens zucht kwam uit haar tenen. ‘Er is nooit over gesproken. Ze wilden me graag hebben en ik werd hun dochter.’ Marleen stond op en begon door de kamer op en neer te lopen. ‘Weet je, het is net of mijn leven toen is gestopt, die dag in die supermarkt, en vandaag weer is begonnen. In de supermarkt. Op de snoepafdeling...’

‘Wat moet dat verschrikkelijk zijn geweest voor je ouders. Stel je eens voor.’

‘Wat bedoel je? Ze waren blij met me.’

‘Nee, ik bedoel je biologische ouders.’

Ellen denkt aan hele andere dingen dan ik.

‘Een vader gaat naar de supermarkt met zijn schattige dochter en zij verdwijnt. Spoorloos. Hij moet naar huis en aan zijn vrouw vertellen dat ze haar kwijt zijn. Ze plaatsen politieoproepen, advertenties, signalementen... maar hun kind wordt niet gevonden.’

Met haar rug naar haar toe bleef Marleen staan. *Zo heb ik nooit gedacht.*

‘Ben je nooit naar hen op zoek gegaan?’

‘Ja, nee, ik kon overal vandaan zijn. Mijn nieuwe ouders wilden nergens van weten. Die zeiden dat ik het had gedroomd. Waar moest ik zoeken? Hoe? Marleen is niet mijn oorspronkelijke naam, maar een samentrekking van hun namen, Martin en Lena.’

‘Hoe heet je dan echt?’

‘Geen idee.’

‘Maar via oude politieberichten had je toch iets kunnen vinden? Interpol, internet?’ vroeg Ellen.

‘Nooit gedaan. Maar weet je? Vandaag dacht ik voor het eerst: ik kom uit Nederland.’

‘Hoezo dat?’

‘In de supermarkt herkende ik de rollen King-pepermunt, maar vooral de drop. Ik was gek op drop en heb dat nooit meer ergens gezien. Tot vandaag!’

Ellen stond ook op en legde haar hand op Marleens schouder. ‘Wacht even.’ Ze verliet de kamer.

‘Wat?’

‘Ben zo terug.’

Marleen ging voor het raam staan en staarde in het spiegelende glas van de duistere ruit. Ze concentreerde zich op buiten waar de lichten van de straatlantaarns, de koplampen van auto's en de schimmen van fietsers door elkaar heen gleden. Ze knipperde met haar ogen en keek naar haar spiegelbeeld in de kilte van het glas. Er was niemand in haar wereld buiten dat beeld. Haar enige waarheid was ze zelf. Haar biologische ouders terugzien? *Wat moet ik tegen ze zeggen? Hoe zal dat zijn?*

Ellen kwam met haar laptop terug en zette hem op Marleens bureau. Ze klapte het scherm open en zei: 'We gaan zoeken. Wanneer was het, zestien jaar geleden?'

'Wat wil je doen?' Marleen keek over Ellens schouder mee. Ze opende een website van een krantenarchief, scrolde door de webpagina's, klikte op een link, nog een link en las hardop:

"Meisje vermist in supermarkt." Ellen scrolde langzaam naar beneden. Marleen keek mee, met ingehouden adem. Het volgende moment keek ze naar het gezichtje van een lachend meisje, met kleine tandjes, bolle wangetjes en lichtblauwe ogen. Onder de foto stond: "De mysterieuze verdwijning van Eva Havermans."

Dat ben ik. Langzaam drong het tot haar door. Ik ben gevonden.

Ellen keek van de foto, naar Marleen achter haar: 'Ze lijkt op jou. Zou jij dat kunnen zijn?'

Marleen schudde haar hoofd. Iets ging haar hier te snel. 'Ellen, ik weet het niet. Ik wil dit niet. Niet zo.' Snakkend naar adem viel ze op het bed neer. *Wat moet ik doen?*

~

Vanachter zijn bureau zag Rutger Havermans in de verte haar Renault Twingo als een geelgroene kever tussen de weilanden aankomen. Sinds zijn scheiding woonde hij hier alleen. Oostelijk van Lauwersoog in een arbeidershuisje zonder burens; in deze van God en de mensheid verlaten wereld werd hij niet achtervolgd door Eefjes schaduw. Hier voelde hij zich beter. Kon haar soms zelfs even vergeten. Eén keer per jaar zag hij zijn ex. Vandaag. Omdat het Eefjesdag was. De dag dat ze verdween, haar verjaardag.

Hij liep naar beneden, zette het koffiezetapparaat aan en haalde de taart uit de koelkast. Perzikentaart. De perziken kwamen uit blik en de bodem had hij gekocht. Misschien viel het verkeerd. Waarschijnlijk viel het verkeerd. Perziken waren een

beladen onderwerp. Alles was een beladen onderwerp. Toch kwam ze. Omdat ze alleen met hem Eef kon herdenken.

Ze noemden haar naam nooit, maar Eva zat in iedere zin die ze uitspraken. In gedachten zag hij zijn dochter in Vera's violetblauwe ogen, haar golvende haar. Vera was nog steeds aantrekkelijk, 46 jaar, maar de vouwen om haar mond en de kraaienpootjes bij haar ogen waren zijn schuld. Ze wilden het niet, maar deden het toch. Samenkomen op Eefjes verjaardag. Negentien zou ze vandaag geworden zijn. Als ze nog ergens op deze wereld rondloopt.

Vera dacht dat ze dood was, maar hij wist zeker dat ze nog ergens moest zijn. *Wishful thinking*. Hoop houden. De eerste jaren na haar verdwijning kon hij niet over straat lopen zonder ieder drie-, vier- of vijfjarig kind staande te houden, om het dan diep in de ogen te kijken. Een keer dacht hij dat ze het echt was. Pijnlijk. De moeder van dat meisje werd woedend toen hij haar kind optilde en begon te kussen. Pas toen het kind huilde, keek hij in de ogen en zag een heel ander kind dan zijn Eefje.

Kort daarna werd hij ontslagen. Het ging niet meer op zijn werk. En een jaar later ging ook Vera weg: haar verwijten en zijn schuldgevoelens konden niet meer in één bed slapen.

Hij deed de deur open en begroette zijn ex, de moeder van zijn dochter, alsof ze zijn beste vriendin was. Hij was echt blij om haar te zien.

'Wat woon je toch een pokkeneind weg, Rutger.'

Hij grijnsde vergoelijkend en hing haar jas aan de kapstok. In de keuken stak ze een sigaret op. Ze blies de rook tegen het raam en keek naar zijn groentetuin erachter die tegen de waddendijk aanlag. Hij zette de keukendeur open. Het hoge gepiet van een paartje overvliegende scholeksters dreef naar binnen.

'Hoe gaat het met Jacques?' Een vent van haar werk, vijf jaar jonger dan zij. Jacques kon haar toen beter troosten. Hij had zijn dochter dan ook niet verloren.

Aan de manier waarop ze haar schouders ophaalde, wist hij dat haar relatie met Jacques zijn laatste fase was ingegaan.

Hij hield de koffiekkan omhoog, ze knikte, hij vulde twee mokken. 'Nog steeds zwart?' Hij schoof een taartpunt op een schoteltje en onderschepte haar blik.

'Negentien,' telde ze.

'Negentien paar perzikwangetjes,' waagde hij te zeggen.

'Zestien jaar.'

Hij draaide zich naar haar om, zocht haar blik: 'Als de dag van gisteren?'

Ze liep met haar koffiemok naar buiten en snoof de geur van zeekraal. 'Je groentetuin staat er mooi bij.'

'Help me onthouden dat je wat sla en bietjes meeneemt.'

'Laat maar, ik heb tegenwoordig een groentepakket van de natuurwinkel. Ik eet de hele week al bieten, wortelen en kool.' Vera liep naar binnen en spoelde haar lege koffiemok onder de kraan om. Ze zette hem omgekeerd op het aanrecht. Net als vroeger. Het schoteltje met de taartpunt bleef onaangeroerd op tafel staan. Waar moesten ze het in godsnaam over hebben? Ze waren nog geen halfuur samen en eigenlijk was alles al gezegd. Wat deelden ze nog, behalve een verdwenen dochter?

'Zullen we langs het wad lopen?' vroeg hij. Het was eb. Een goudbruine leegte met inktzwarte poelen, bespikkeld met vogels, lag aan de andere kant van de dijk. Hij kon haar wijzen op het natuurgeweld. Zeehonden, grote en kleine sterns, kluten. Naast elkaar liepen ze via de tuin de dijk op.

Een haarlok woei los uit haar wrong en wapperde in zijn gezicht, wat hem een ontroerend intiem gevoel bezorgde. Hij zou haar hand willen pakken, maar deed het niet. Hij deed niks.

'Stel dat ze niet dood is,' hoorde hij haar stem ineens vreemd hoog naast zich. 'Stel dat ze ...'

'Nu ergens studeert?' vulde hij haar gedachten lezend aan. 'Het zou kunnen.'

'Hebben we wel genoeg gezocht?'

'Nee!' Hij bleef staan, tegen de wind in. Zijn ogen waaiden droog. En hij schreeuwde geluidloos: 'Als we genoeg gezocht hadden, vierden we haar verjaardag nu met haar. Hier bij ons.'

'Vind je dat we het onderzoek moeten laten heropenen?' Vera hield haar blik op het wad gericht.

'En dat vraag jij? Jij denkt dat ze dood is.'

'Zolang dat niet bevestigd is, heb ik hoop.'

'Tsss, werkelijk waar?' Hij keek haar smalend aan.

Ze kon niet meer tegen de onzekerheid, de onmacht, de angst, de teleurstelling, de vervluchtigende hoop, zei ze. 'Hoop jij nog?'

'Ja.'

'Hoe dan?'

‘Gewoon. Ik praat met haar, ik stel haar vragen, ik vertel haar over mijn leven, ze is aanwezig, deelgenoot. Anders kan ik de eenzaamheid niet aan.’

‘Dus zelfs als ze dood is, kun je met dat gevoel leven.’

‘Ja.’ Dat antwoord was te mager. ‘Nu wel, ik heb het geleerd.’

Ze liepen weer. Twee figuurtjes op een lange rechte dijk. Een halve meter ruimte tussen hen, zestien jaar leegte.

‘Dat zou ik niet kunnen.’

Hij haalde zijn schouders op. Wist hij maar hoe hij haar kon leren leven met het verlies. Zonder de inhoud te beseffen, hoorde hij zichzelf vragen: ‘Stel, ze duikt op *out of the blue*, zou je haar herkennen?’

Aarzelend: ‘Ik zou willen dat ik het wist.’

Terug in zijn keuken, warmde hij een pannetje soep op. Vera smeerde een boterham.

‘Hoe gaat het op je werk?’ Van tevoren had hij een paar onderwerpen bedacht om naar te vragen als het gesprek stokte. Het gesprek stokte voortdurend en hij begon aan zijn laatste strohalm. Daarna zou hun samenzijn doodbloeden en ging zij terug naar Groningen, naar Jacques.

‘Ik ben benoemd tot faculteitshoofd psychologie aan de Universiteit van Utrecht.’ Vera trok met een nagel een groef in het zeil op de keukentafel.

‘Utrecht? Onze studentenstad.’

‘Ja, ik reis nu op en neer maar ik overweeg daar te gaan wonen. Afstand van Jacques zal me goed doen. Hij slokt me op.’

Het blijdschapsbelletje in zijn onderbuik was moeilijk om te negeren.

‘Wanneer ga je beginnen?’

‘Morgen om precies te zijn. Ik ga beginnen met leertherapie van eerstejaars studenten klinische psychologie.’

‘Je oude vak.’ Het gesprek gleed verder, neutraal maar ontspannen. Voor het eerst sinds jaren. Ze dronken nog een glas wijn voor ze naar huis ging. Hij proefde een vertrouwde geur op haar wang toen hij haar een afscheidskus gaf. Lang keek hij haar na, tot haar auto de kleur van de weilanden had aangenomen. Met een leeg gevoel liep hij naar binnen. Leeg omdat ze weg was. Maar toch ook gloorde er een puntje licht. Vera had weer hoop.